

πρόσταγμα

Τετάρτη, 4 Ιουλίου 2012

7:26 μμ

Σημασία:

- Προσταγή, εντολή, διαταγή, κέλευσμα

Ετυμολογία:

- Από το ρ. προστάσσω = πρόσω τάσσω ή προστάττω = βάζω εμπρός, κινητοποιώ, διεγείρω, κελεύω
- βάζω κατι εμπρός, το κανω να προ-ισταται,
- Ορίζω κάποιον επι κεφαλής: ορίζω ως προισταμενον, **προστάτη**, του οποίου το λειτούργημα είναι η **προστασία**. Με την σειρά του ο προστατης δίνει **προσταγές, προσταγματα** στους υφισταμενους του

Συνώνυμα

Διατάζω

ή διατασσω > διαταγή, διάταγμα, διατεταγμένη υπηρεσια, διατακτική [ενν. επιστολή]
Προστ: Διατάξτε! < διατάξατε η φραση παλαιωτερα ήταν: «[ειμαι] στις προσταγές σας »

Εντέλλω

εντολευς > εντολοδοχος, εντεταλμένος
Αι 10 εντολαί
Mandatarius, mandator

Επιστέλλω

Επιστολεύς αντιναύαρχος, επιστολή

Κελεύω

ΦΡ Αλλαι μεν βουλαί ανθρωπων άλλα δε θεός **κελεύει**
Παράγωγα: κέλευσμα, κελευστής.
Προστ: Κελεύσατε, κέλευσον Δεσποτα.

Παραγγέλλω

Παραγγελία

Ορίζω

Ορισμος πβλ. Αν είναι ορισμός σας
Προστ: Οριστε

Αντίθετο

Υπηρετώ
Υπακούω, υπήκοος
Υποτάσσομαι υποτακτικός
Εκτελώ

Εγκυκλοπαιδικά

Οι προσταγές μεταδίδονται μεγαλοφώνως από τον κελευστή, ναύκληρο, κυβερνήτη του πλοίου.
Αν συντρέχει λόγος χρησιμοποιείται ο τηλεβόας (**τρόμπα** μαρίνα)
Είναι κατά κανονα προστακτικές ρημάτων ή έπιρρήματα και επιρρηματικοί προσδιορισμοί με καποιο εννοούμενο ρήμα. Το υποκείμενο και το αντικείμενο αναφέρεται μόνον όταν συντρέχει λόγος.

Ξενόγλωσσα

Ιταλικά comando
Αγγλικά command
Γαλλικά commande

Εικόνες

πρηνηδόν

Γονυπετώς. Οι ειδικες δυνάμεις χρειαζεται να φέρουν και πλαστικο στρώμα για να πυροβολήσουν γονυπετως. Η γιαγια του οπλιτη πηγαινε γονυπετως στην παναγια της Τηνου χωρις στρωμα ή επιγονατιδες. Ω καιροι! Ω ήθη!

Φράσεις

Ρηματα απλα

Εγέρθητι = σήκω

Εγερθήτε = σηκωθείτε

Εγέρθητο = Ειδικό πρόσταγμα υπερπατριωτων για να τιμήσουν τον Αρχηγο του κομματος, Δεν προέρχεται από το εγερθήτω (ας εγερθεί) όπως θα πιστευε κανεις . Τα εγέρθητο εχει απολυτως αναγκαστικο χαρακτηρα. Αν δεν εγέρθητο θα σε εγέρθητο εγώ δια της βιας.ητοι ερχονται δυο φουσκωτοι γοριλλες και σε πετάνε έξω.

Το πρόσταγμα **εγέρθητο** είναι προϊόν εντονης αγραμματοσύνης και εμβριθούς ενασχολησης με την φρασεολογία του καραγκιόζη.

Παλιότερη μορφή ηταν **εγέρθητος**. Ανάλογο του εκκλησιαστικού προστάγματος "**Σοφια! Ορθοι!**".

Ρήματα με εννοούμενο υποκείμενο η/και αντικείμενο

αίρω

Προκειμένου περι σημαίας εχει προηγηθεί το προσταγμα "Προς επαρσιν σημαιας Προσοχη! " (κν. βιρα αγκυρα, βλ. όμως και ισα για τα πανια)

αγάντα

Ενετική

Κράτα καλά, αντέχε. Κατά συνεκδοχή από το γάντι (χειρόκτιο).

άπωσον

βλ. βάρα

Πόντισον [την αγκυρα] επι περισσοτερων λεγεται ποντισον η δεξιά ή αριστερα.

Ποντίζω: ρίπτω εις τον πόντον. μαινάρω την αγκυρα.

Πτέρωσον [κωπας]

πτερω την ναυν : εξαπλωνω τα κουπια σαν φτερά έτοιμα να βουτήξουν στο νερό
P1b.1.46.11 (intr. in pf., ναῦς ἐπτερωκυῖα ib.9), Βλ.. Πλούταρχος - βιος Αντωνιου.63, arito
1.9; “ταρσῶ κατήρει τίτυλος ἐπτερωμένος” Ε.ΙΤ1346.

Ορθωσον [κωπας]

και οι δύο πλευρές κωπηλατων, ειδ' άλλως : ορθωσον η δεξια.
Σημ. Εννοείται η αριστερά τοιχαρχία, η μπάντα. κατά το Βυζ. το βάνδον του ζερβίου.

Κράτει

Ρηματα με προσδιορισμους

Σχάζε (σχαζε καλώς, σχάζε βαθέως)
Εχε στερρωσ (αγάντα)

Επιρρηματα

αβάρα= πλευσον με την βάρα , το σταλικι
προσω ολοταχώς = ενν. οι μηχανες ή η αριστερα / δεξια

Τετοια προσταγματα απαντωνται στη γυμαστικη και γυμάσια εως τις μερες μας

βάδην

τροχάδην

οκλαδον

πρυμνηδον ή πρόμυτα κν μπρούμυτα : προβαλλονται τα οπισθια μερη. Βλ. Εικονα πρηνους
θήλεος.

γονυπετώσ βλ. εικονα βαλλοντος ΛΟΚατζη

Παραγωγα

Από ρηματα κελευω προερχεται ο **κελευστης**

Το βυζαντινο **κελευσατε** ή **κελευσον** είναι με προστακτικη του κελευω αλλα δεν είναι προσταγμα
αλλα μαλλον παράκληση κατώτερο προς ανώτερο. πβ. το σύγχρονο **ορίστε**.

Παραδειγματα

καὶ αὐτὰ τὰ κελεύσματα ἐλήφθησαν συνθηματικῶς οἷα παρ' ἐκαίνοις ἐγίνοντο· διότι ἡ μετ' οὐκείνητος ἀπὸ προσφάτων ἔτι ἐντυπώσεων καὶ μετὰ ζωηραῖς τῇ ἀκοῇ ἐντυπώσεως παραγγελία τῶν ἐκτελεσίμων ΜΟΝΑ, ΤΟΡΝΕ, ΒΕΡΤΕ, ΑΔ ΚΟΝΤΟ ΚΛΙΝΑ κ. ἔ. συνίστα τι τὸ οὐσιαστικὸν καὶ ἀβίαστον, καθ' ὃν ἐν τῷ ὀλίγῳ τρόπον ποιούμεθα καὶ σήμερον οἱ Ἕλληνες χρῆσιν τῶν βαρβαρικῶν ΜΑΡΣ καὶ ΑΛΤ ἄνευ ἐννοίας. Ἐν ᾧ ἡ τοῦ Ἀρριανοῦ προγονικὴ προσταγματολογία εἶχεν ἐκ τῆς πολυχρονίου κατ' ἀνάγκην παραμελήσεως ἀποβάλλῃ τὸ εὐληπτον καὶ ἔντονον περὶ τὸ προσαγορεύειν τοὺς ἄνδρας· «τὰ δὲ προστάγματα ΑΓΕ ΤΑ ΟΠΛΑ, ΣΙΓΑ καὶ ΠΡΟΣΕΧΕ ΤΩΙ ΠΑΡΑΓΓΕΛΛΟΜΕΝΩΙ, ΑΝΩ ΤΑ ΔΟΡΑΤΑ, ΚΑΘΕΣ ΤΑ ΔΟΡΑΤΑ, ΤΗΡΕΙ ΤΑ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΑ..... ἀλλὰ ταῦτα διὰ τε τὸ ἀσαφές καὶ τὴν ἀχρηστίαν τέως παρείδομεν», λέγει που ὁ Αὐτοκράτωρ Λέων ὁ Σ'. Καὶ μόλις μετὰ πάροδον αἰώνων, ὅτε ἐστερεώθη πρὸς ὁμογένειαν ἡ κατάστασις καὶ καθωρίσθη καλῶς ἡ ἐθνικὴ τῶν ἐνόπλων ἀγνημάτων χροιά, ἐκελεύοντο πλέον Ἕλληνιστί· καθάπερ μορφοῦμεν ἰδέαν ἐκ τῶν διασωθέντων καὶ ἐφ' ἱκανὸν μετὰ τὴν Ἄλωσιν χρόνον (τῷ 1634) δημοσιευθέντων προσταγμάτων ΣΤΑΘΗΤΕ, ΣΙΩΠΗΣΕΤΕ, ΠΙΑΣΕΤΕ ΤΑΙΣ ΑΝΑΜΕΣΑΔΑΙΣ ΚΑΙ, ΣΤΗΣΕΤΕ ΤΑΙΣ ΠΙΚΑΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΗΝ κ. τ. τ.

Screen clipping taken: 27/7/2012 5:54 πμ

Τεχνη

Ποίηση

Η Βασιλική **προστάζει** : Βεζύρη Αλη-Πασσά
βάλε φωτιά στα τόπια* κάψε τα Γιάννενα
Δημοτικό

- Τόπι: σφαίρα, βλήμα και κατά συνεκδοχή πυροβόλο, κανόνι. Η φράση σημαίνει κυριολεκτικά «άρξασθε πυρ» και μεταφορικά «ας αρχίσει το γλεντι ή ο χορός» .

Με πορφυρό στα χείλη μου κοχύλι σε **προστάζω**.
Στο χέρι το γεράκι σου και τα σκυλιά λυτά.
Απάνωθέ μου σκούπισε τη θάλασσα που στάζω
και μάθε με να περπατώ πάνω στη γη σωστά.

Νίκος Καββαδίας - Yara - yara

Αναφορές

1. Απολυτίκιον του Ακάθιστου Ὑμνου - [Το προσταχθέν μουσικῶς](#)

Το **προσταχθέν** μουσικῶς λαβὼν ἐν γνώσει,
ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ Ἰωσήφ σπουδὴ ἐπέστη,
ὁ ασώματος λέγων τῇ Απειρογάμῳ.
Ὁ κλίνας τῇ καταβάσει τοὺς οὐρανοὺς,
χωρεῖται ἀναλλοιώτως ὅλος ἐν σοι·
ὄν καὶ βλέπων ἐν μήτρᾳ σου,
λαβόντα δούλου μορφὴν,

εξίσταμαι κραυγάζειν σοι·
Χαίρε Νύμφη ανύμφευτε.

2. Ο μη υπακουων εις το προσταχθεν τιμωρειται

Εἷς δὴ τούτων
τῶν παίδων συμπαίζων, ἔων Ἀρτεμβάρεος παῖς, ἀνδρὸς
δοκίμου ἐν Μήδοισι, οὐ γὰρ δὴ ἐποίησε τὸ προσταχθὲν ἐκ
τοῦ Κύρου, ἐκέλευε αὐτὸν τοὺς ἄλλους παῖδας διαλαβεῖν,
πειθομένων δὲ τῶν παίδων ὁ Κύρος τὸν παῖδα τρηχέως
κάρτα περιέσπε μαστιγῶν. Ὁ δέ, ἐπεῖτε ἐμετείθη τάχιστα,

Ηρόδοτος - Ιστοριαι -

3. Δέσποτα μέμνεο των Αθηναίων

Herodotus Hist., *Historiae*. {0016.001} close

μετὰ δὲ πυθόμενον αἰτῆσαι τὸ τόξον, λαβόντα δὲ καὶ
ἐπιθέντα ὀιστὸν ἄνω πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀπεῖναι, καὶ μιν ἐς
τὸν ἡέρα βάλλοντα εἰπεῖν· «ὦ Ζεῦ, ἐκγενέσθαι μοι (10)
Ἀθηναίους τείσασθαι», εἶπαντα δὲ ταῦτα προστάζει ἐνὶ
τῶν θεραπόντων δείπνου προκειμένου αὐτῷ ἐς τρίς
ἐκάστοτε εἰπεῖν· «Δέσποτα, μέμνεο τῶν Ἀθηναίων.»
(106.) Προστάζας δὲ ταῦτα εἶπε, καλέσας ἐς ὄψιν Ἰστιαῖον τὸν
Μιλῆσιον, τὸν ὁ Δαρεῖος κατεῖχε χρόνον ἤδη πολλόν·
«Πυνθάνομαι, Ἰστιαῖε, ἐπίτροπον τὸν σόν, τῷ σὺ Μίλητον
ἐπέτρεψας, νεώτερα ἐς ἐμὲ πεποιηκέναι πρήγματα· ἄνδρας
γάρ μοι ἐκ τῆς ἐτέρης ἡπείρου ἐπαγαγὼν καὶ Ἴωνας σὺν (5)

Copyright© 2012 by Aris Stougiannidis